

NECA

Nacionalinė elektroninių cigarečių asociacija

Merkinės g. 16-1, Vilnius, kodas 305728418

Lietuvos Respublikos finansų ministerijai

Siunčiama el. p. lina.kazemekiene@finmin.lt

2025-11-21, Vilnius

DĖL: AKCIZŲ ĮSTATYMO NR. IX-569 10, 21, 62, 67 IR 68 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. 25-16661

1. Nacionalinė elektroninių cigarečių asociacija (toliau – **NECA**) susipažino su Lietuvos Respublikos akcizų įstatymo Nr. IX-569 10, 21, 62, 67 ir 68 straipsnių pakeitimo įstatymo projektu Nr. 25-16661 (toliau – **Įstatymo projektas**) ir nustatyta tvarka teikia žemiau nurodytas pastabas.
2. NECA prašo tikslinti Įstatymo projektą atsisakant Įstatymo projekto 3 str. siūlomo Akcizų įstatymo 62 str. pakeitimo bei 5 str. siūlomo Akcizų įstatymo 68 str. pakeitimo dėl žemiau nurodytų argumentų.
3. Visų pirma, Įstatymo projektas parengtas neatlikus numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo bei poveikio konkurencijai vertinimo, kuriuos atlikti įpareigoja Teisėkūros pagrindų įstatymo (toliau – **TPĮ**) 15 str. 1 d. bei Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo 4¹ str. 1 d. 7 p. TPĮ 15 str. 1 d. nustato, kad: „*Rengiant teisės akto, kuriuo numatoma reglamentuoti iki tol nereglementuotus santykius, taip pat kuriuo iš esmės keičiamas teisinis reguliavimas, projektą, privalo būti atliekamas numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimas.*” Nagrinėjamos situacijos atveju, Įstatymo projektu siekiant nustatyti prievolę naujo akcizų tarifo įsigaliojimo dieną perskaičiuoti akcizus už didmeninėje prekyboje turimus elektroninių cigarečių skysčio likučius, juos inventorizuoti ir sumokėti akcizų skirtumą yra iš esmės keičiamas akcizų, taikomų elektroninių cigarečių skysčiui reguliavimas, įvedant naują su tuo susijusį reguliavimą, todėl privalo būti atliktas numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimas. Taip pat pažymėtina, kad nurodytą vertinimą būtina atlikti atsižvelgus ir į Įstatymo projekto aiškinamojo rašto trūkumus – jame niekaip nėra įvertinta ir nenurodyta, kokį poveikį verslui turės nurodyti Įstatymo projekto siūlymai. Minėtame aiškinamajame rašte tik deklaratyviai nurodant, kad: „*Priėmus Įstatymo projektą, neigiamų pasekmių nenumatoma*”. Pabrėžtina, kad LRV teisės grupės teikiamose išvadose dėl įstatymų projektų yra akcentuojama, kad: „*Projektų aiškinamojo rašto 5 dalyje vietoje numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatų nurodžius, kad „Priėmus Įstatymų projektus, neigiamų pasekmių nenumatoma“, nėra tinkamai įgyvendinta teisės aktais nustatyta prievolė. Todėl siūlytume tinkamai užtikrinti atitiktį teisės aktų reikalavimams ir, atlikus nurodytą numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimą, kartu su patikslintais Projektais pateikti jo išsamius rezultatus.*”¹
4. Atitinkamai, Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo 4¹ str. 1 d. 7 p., numatomo teisinio reguliavimo poveikio konkurencijai vertinimas atliekamas ir tokiu atveju, kai teisės akto projektu nustatomas, keičiamas ar panaikinamas reguliavimas riboja ūkio subjektų galimybes nustatyti savo prekių ar paslaugų kainas. Nagrinėjamu atveju yra akivaizdu, kad siūlomas nustatyti reguliavimas turėtų esminės reikšmės el. cigarečių skysčio kainų ribojimui.
5. Antra, Įstatymo projekto aiškinamajame rašte nurodyta apie neva didesnę el. cigarečių skysčio įsigijimą prieš akcizų tarifo padidėjimą, tačiau nurodytas aiškinamojo rašto teiginys nėra pagrįstas jokiais konkrečiais duomenimis (skaičiais). Dar daugiau, aiškinamajame rašte nurodyta, kad: „*kitose akcizais apmokestinamų prekių kategorijose atsargų kaupimas siekiant sumokėti mažiau mokesčių tarifui didėjant yra suvaldytas nustatant privalomą inventorizaciją (etilo alkoholio ir alkoholinių gėrimų, apdoroto tabako, kaitinamojo tabako produktų) arba dėl prekių ypatumų įsigyti didesnį kiekį kaupimo tikslais yra sudėtinga arba brangu (degalų, šildymo kuro ir kitų energinių produktų atveju).*” Visgi, šis aiškinamojo rašto teiginys neatitinka tikrovės. Pakėlus 2025 metais akcizo tarifus energiniams produktams, per pusę sumažėjo jų įsigijimas Lietuvoje 2025 m. pradžioje būtent dėl jų atsargų sukauptimo. Tą patvirtina vieši Lietuvos energetikos agentūros duomenys. Todėl, specifiškai Įstatymo projektu siūlomas akcizo el. cigarečių skysčiui akcizo tarifo perskaičiavimas esamų prekių atžvilgiu akivaizdžiai yra ne tik nepagrįstas, bet ir diskriminacinis.

¹ Nuoroda: [NV-2200 DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS BRANDUOLINĖS ENERGIJOS ĮSTATYMO NR. I-1613 7, 14, 15, 16, 21, 22, 23, 24...](#)

NECA
Nacionalinė elektroninių cigarečių asociacija
Merkinės g. 16-1, Vilnius, kodas 305728418

6. Trečia, Įstatymo projektu siūlymas nustatyti prievolę naujo akcizų tarifo įsigaliojimo dieną perskaičiuoti akcizus už didmeninėje prekyboje turimus elektroninių cigarečių skysčio likučius, juos inventorizuoti ir sumokėti akcizų skirtumą, kuris pagal Įstatymo projektą įsigaliojūtų 2026 m. liepos 1 d. iš esmės pažeistų teisėtų lūkesčių, teisinio tikrumo principus. Šiuo atveju, esant galiojančiam 3 metų akcizų planui, ūkio subjektui turi pagrįstą lūkestį, kad naujas su akcizais susijęs reguliavimas, iš esmės keičiantis mokestines sąlygas, nebus priimtas akcizų plano galiojimo laikotarpiu. Atitinkamai, naujo akcizų tarifo pritaikymas jau įvežtoms prekėms 2024 ar 2025 metais, reikštų įstatymo negaliojimo atgal principo pažeidimą, nes lemtų padidinto akcizo pritaikymą jau susiklosčiusiems ir pasibaigusiems teisiniams santykiams, t.y. jau įvežtoms, deklaruotoms ir akcizu apmokestintoms bei jį sumokėjusių prekių atžvilgiu.
7. Ketvirta, akcizų tarifo perskaičiavimas jau įvežtų pagal ankstesnį akcizo tarifo el cigarečių skysčio atžvilgiu, negali būti pagrįstas kaitinamojo tabako, alkoholio ar apdoroto tabako pavyzdžiais, kadangi minėtų produktų atžvilgiu neegzistuoja toks drastiškas akcizo tarifo pakėlimas kaip el. cigarečių skysčio atveju.

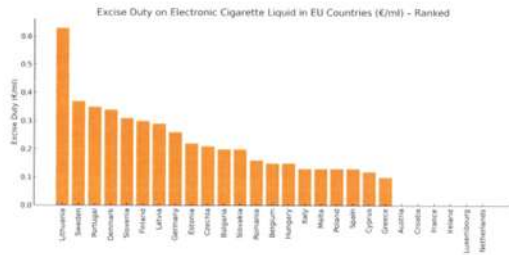
Gaminių grupė	2024 metais galiojęs akcizo tarifas	2025 m. akcizų tarifas, jo didėjimo procentas	2026 m. akcizų tarifas, jo didėjimo procentas	2027 m. akcizų tarifas, jo didėjimo procentas
Kaitinamasis tabakas	79,5 Eur už 1000 vienetų	12,5 proc. padidėjimas 89,4 Eur už 1000 vienetų	12,5 proc. padidėjimas 100,6 Eur už 1000 vienetų	12,5 proc. padidėjimas 113,2 Eur už 1000 vienetų
Elektroninių cigarečių skystis	0,25 Eur už 1 ml skysčio	152 proc. padidėjimas 0,63 Eur už 1 ml skysčio 1,56 Eur už 1 ml skysčio	147,6 proc. padidėjimas 1,56 Eur už 1 ml skysčio	150,6 proc. padidėjimas 3,91 Eur už 1 ml skysčio

2027 m., lyginant su 2024 m. taikytu el. cigarečių skysčio akcizų tarifu, jis padidintas **1464** proc. Nustatytas el. cigarečių skysčiui akcizo tarifas jau dabar itin skiriasi nuo kitose Baltijos šalyse taikomų akcizų tarifu:

Tabako produktai ir pakaitalai	Tarifai	Šalis	2025 m.
Elektroninių cigarečių skystis	Eur/ml	Lietuva	0,63
		Latvija	0,29
		Estija	0,22

Dar daugiau, el. cigarečių skysčiui taikomas didžiausias akcizas visoje ES.

NECA
Nacionalinė elektroninių cigarečių asociacija
Merkinės g. 16-1, Vilnius, kodas 305728418

8. Todėl, vertinant Įstatymo projektu siūlomą nustatyti reguliavimą būtina atlikti išsamų poveikio konkurencijai, verslui vertinimą, kuriuo turi būti įvertinta, ar akcizo tarifo perskaičiavimas neturės esminių neigiamų pasekmių verslui, lemiančių visišką rinkos uždarymą bei ūkio subjektų bankrotą. Taip pat, būtina įvertinti, ar siūlomas reguliavimas neturės neigiamo efekto – biudžeto pajamų iš akcizų tarifo nesurinkimo dėl šešėlinės, nelegalios prekybos masto augimo.
9. **Atsižvelgus į tai, kas išdėstyta, NECA prašo iš esmės tobulinti Įstatymo projektą pagal šiame rašte pateiktas pastabas bei pasiūlymus.**

Asociacijos vardu

Vyr. teisininkas Justinas Poderis